

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL UNGHENI

SECȚIA CULTURĂ ȘI TURISM

MD-3606, mun. Ungheni, str. M. Eminescu, 39, tel/fax (236) 2-26-48; e-mail: sectia_cultura@yahoo.com

---

Notă informativă

cu privire la promovarea culturii și asigurarea accesului cetățenilor la valorile culturale

Accesul la cultură este un drept fundamental garantat de lege. Oamenii au dreptul la dezvoltare spirituală și pot accede la valorile culturii naționale și universale. Rolul statului este de a asigura păstrarea identității spirituale, sprijini cultura națională, stimula artele, proteja și conserva moștenirea culturală, dezvolta creativitatea, promova valorile culturale și artistice.

Sectorul cultural, din raionul Ungheni, cuprinde 62 case de cultură, 56 biblioteci publice, 3 muzee cu 15000 obiecte de patrimoniu cultural mobil, 5 instituții de învățământ artistic extrașcolar, 159 de formații artistice de amatori, din care 35 cu titlul de „model”, peste 300 de bunuri de patrimoniu cultural imobil – situri arheologice, monumente istorice, monumente de for public, opere comemorative de război, ceea ce constituie un volum mare de resurse umane și materiale implicate.

Promovarea culturii și asigurarea accesului cetățenilor la valorile culturale sunt esențiale pentru dezvoltarea unei societăți armonioase și educate. Aceste obiective pot fi atinse printr-o serie de măsuri și inițiative precum dezvoltarea infrastructurii culturale, organizarea de evenimente culturale, educație și implicare comunitară și sprijinirea artiștilor și creatorilor.

Printr-o atitudine aparte manifestată față de patrimoniul ce reprezintă însăși esența spiritualității neamului, punem stavilă procesului de destrămare, de pierdere a comorilor moștenite de la străbuni. Cei care au nobila misiune de a veghea și transmite zestrea culturală a neamului, îndrăznesc, cu insistență, să dăruiască viață lungă, celor mai reprezentative creații ale culturii populare, care ne fac deosebiți prin frumusețea lor neîntrecută, printr-un șir de evenimente cultural-artistice, având la bază Autenticitatea, Valoarea și Frumusețea. Adevărate provocări pentru colegii noștri sunt proiectele culturale. Drept exemplu, Proiectul de studiu al bucătăriei tradiționale *Ca la noi...*, Proiectul socio-cultural *Nunta cea de altă dată*, Proiectul cultural-turistic *Pe urmele Veșniciei*, având la bază diverse forme: ateliere de dezvoltare profesională, expediții folclorice, laboratoare demonstrative, ateliere practice, expoziții, spectacole. Evenimentele mai importante organizate și desfășurate, de instituțiile de cultură, pe parcursul anului 2024 au fost:

- Festivalul de colinde *Hristos se naște, slăviți-l*, CRC Pîrlița, organizat în parteneriat cu

Episcopia de Ungheni și Nisporeni, 18 colective artistice și coruri bisericești;

- Concursul de interpretare instrumentală *Tril de primăvară*, ed. IV cu participarea a 22 elevi de la ÎIAC, ȘM Ungheni;
- Festivalul de muzică *Mărțișor – 2024*, defășurat la PC Ungheni, CRC Pîrlița și ȘA Cornești;
- Festivalul-concurs al elevilor de la ÎIAE *Înflorit-au castanii*, PC Ungheni, cu participarea elevilor de la ÎIAC din raionul Ungheni;
- Festivalul de cântece și tradiții pascale *Hristos a Înviat!*, organizat în parteneriat cu Episcopia de Ungheni și Nisporeni, 15 colective artistice și grupuri corale;
- *Sărbătoarea Portului Popular*, s. Mănoilești, 9 colective artistice, 7 expoziții, 4 ateliere demonstrative;
- Sărbătoarea *SânziEne unghenene*, Parcul *Micul Cluj*, Ungheni/ 8 colective artistice, 6 expoziții;
- Festivalul de folclor *Pe un fir de busuioc*, ed. IV, s. Valea Mare/14 colective;
- Festivalul de folclor pentru copii *Galina Popovici*, Cetireni/ 4 colective, 18 soliști, invitat special interpreta Marina Coptu;
- Sărbătoarea *Fagului*, Rezervația *Plaiul Fagului*, s. Rădenii Vechi, organizată în parteneriat cu Uniunea Meșterilor Populari /au participat 8 colective artistice, 4 centre de meșteșuguri, 9 meșteri populari, invitați speciali - Tatiana Turtureanu, Vali Boghean;
- Festivalul de folclor *La fântânița din sat*, ed. IV, s. Unțești/ au participat 9 colective artistice, 4 fântânari, 4 expoziții;
- Concursul literar *La izvoarele înțelepciunii*, BPR Ungheni, 23 elevi participanți;
- Festivalul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă *După datina străbună*, ed. a XXXVIII-a, mun. Ungheni, au participat 20 colective;
- Festivalul de folclor al copiilor *Hai, la joacă pe toloacă!*, 7 colective artistice, s. Cornova;
- Zilele Bibliotecii *Dimitrie Cantemir*, 6 activități;
- Festival-concurs de muzică *Mihai Cornea*, 56 elevi, 5 colective artistice, ȘA Cornești;
- Spectacolele aniversare: *FF Datina – 15 ani de activitate*, s. Petrești, *Hora de la Prut – 5 ani de activitate*, PC Ungheni; *Orchestra Bravissimo – 15 ani de activitate*, Școala de Muzică Ungheni; *ȘA Cornești - 45 ani*, or. Cornești;
- O seară de romane, PC Ungheni/ 14 interpreți, 1 invitat special – Silvia Zagoreanu;
- Festivalul *De Florii îl slăvim pe Isus*, PC Ungheni/ 9 colective artistice, 9 expoziții;
- Sărbătoarea câmpenească *La Gura Vladnicului*, 6 colective artistice, 9 expoziții;
- Inaugurarea Casei-Muzeu *La prispa lui Vasile*;
- Vernisări expoziții: *Icoana din sufletul copilului*, *Armonia culorilor*, *Primăverile mamei*, *Inspiră Ungheniul prin Artă*, *Tinerii liberi/ȘAP Ungheni*; *Dumitru Verdianu – 70*, *Mihai Mireanu – Recviem*, *Ungheniul de-a lungul timpului*, Muzeul Ungheni.

Rămânem fideli și în continuare evenimentelor culturale tradiționale: Festivalul recoltei,

vinului și promovării tradițiilor populare *Ungheni Fest*, Sărbătoarea Portului Popular și Festivalul raional al obiceiurilor și tradițiilor de iarnă *După Datina Străbună*.

Colectivele artistice au reprezentat raionul la peste 30 de festivaluri, gale, concursuri, emisiuni televizate, târguri de nivel național/internațional. Cele mai reprezentative fiind: Festivalul Internațional *De urat am mai ura*, com. Costuleni, jud. Iași; Festivalul folcloric *Trandafir de la Moldova*, Iași, România; Festivalul *Etno-Fest*, or. Taraclia; Festivalul *Duminica Mare*, Domulgeni, Florești, Șezătoarea *Din moși strămoși*, Hădărăuți, Ocnița – Formația folclorică *Datina*, CC Zagarancea; Festivalul-concurs național al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă *Colindăm din sat în sat*, or. Florești, Proiectul *Două maluri - izvod comun al cămășii tradiționale*, Gura Camencii, Florești – FF *Țărăncuța*, Florițoaia Veche; Festivalul Cultural Turistic *Tezaur Național – 2024*, Horești, Ialoveni - ADP *Drăgaica*, CRC Pîrlița; Festivalul Internațional de Folclor *Творческии Буауаж*, Varna, Bulgaria - Formația folclorică *Tudorițele*, Todirești; ADP *Lunca Prutului*, FF *Baștina*, FF *Doinițele*, Măcărești; Expoziția *Carnavalul Timpului: măști și povești*, Chișinău – AF *Prutenii*, Măcărești; FF *Datina*, Petrești, FF *Țărăncuța*, Florițoaia Veche; Festival Național de Teatru *Vasile Alecsandri*, or. Bălți – TSU *Gură Spartă*, Todirești; Festivalul-concurs Internațional de dans *Dance Fusion*, Iași, România; Concursul Internațional de Dans *Viața în pași de Dans*, Iași, România; Concurs Internațional de Dans *Winter Grand Ball*, Iași, România – Studioul de dans *Spicușor*, CCM *Regina Maria*; Concurs de dans modern *Just Dance Competition*, ediția 2024; Concurs de Dans *Nostalgia Dans Event* – Studioul de dans *Mdarc*, CCM *Regina Maria*, Festivalul *IA MANIA*, Holercani, Dubăsari; Festival-Concurs Internațional *Sentimente de toamnă*, ed. IV, mun. Chișinău, *Ziua Națională a Vinului*, *Festivalul Familiei*, mun. Chișinău; Forumul Național al Femeilor din RM, Congaz; *Ziua Națională a României*, Iași, România – *UnFolk*, CCM *Regina Maria*; Festivalul cântecului folcloric *De Dragoste, de Dor, de Cătănie*, Lipnic, Ocnița – FF *Doina Prutului*, SRCT; Festival-concurs al tradițiilor și obiceiurilor de vară *Hora Sânzienelor*, or. Telenești – FF *Datina*, Petrești; *Ziua Internațională a Copilului*, Iași, România – FF *Prutenii*, Măcărești; Festival *La Bâlcii lui Păcală*, or. Drochia – TSU *Gură Spartă*, Todirești; Olimpiada Republicană la disciplina Artă Plastică – Locul II, Culeac Leonela, ȘAP; Locul III- Racoviță Alexandra, ȘAP, Concurs raional *Cum economisim Energia Electrică*, Locul I – Barbacaru Sofia; Expoziția Internațională de Arte Vizuale *Elegie autumnală*, Manica Alina, ȘA Sculeni; Concurs *Pe aripile sunetului*, Iași, România – Premiul II, Munteanu Jasmina, ȘA Sculeni; Expoziția-concurs Republicană de Arte Plastice *Arhitectura în culori* – Mențiuni: Mocanu Ana, Parascan Ana-Maria, ȘA Sculeni.

Activitatea culturală este esențială nu doar pentru a păstra vie moștenirea noastră spirituală, ci și pentru a modela viitorul nostru cultural. La fel de importantă fiind și responsabilitatea pe care o avem față de generațiile viitoare. Dacă prioritatea de bază a activității

colectivelor artistice pentru copii este cunoașterea, păstrarea și valorificarea celor mai de preț creații, pe care nu ne este îngăduit să le lăsăm uitării, apoi nu ne este permis, pe cât este posibil, absurdele intervenții care duc la denaturarea lor. De aici, și numărul impunător de laboratoare, ateliere, repetiții deschise organizate în baza colectivelor artistice cu titlul onorific *model*, căci adevăratele valori culturale se vor nu doar admirate, dar și transmise urmașilor noștri, spre Dăinuire...

O contribuție aparte la sporirea valorii, verticalității și frumuseții evenimentelor culturale o au Instituțiile de Învățământ Artistic Complementar ori, prin participarea și posibilitatea de a-și etala talentul crește și motivația elevilor. Prin participările la competițiile artistice elevii acordă mai mult timp execuției textului muzical, sporind astfel, stăpânirea virtuozității instrumentale, iar la profilul arte vizuale sporesc măiestria posedării tehnicilor de lucru și a capacității de transpunere a ideii plastice. Pentru a obține rezultatele scontate este necesară optimizarea parteneriatului școală-familie, căci anume familia reprezintă primul mediu educațional, influențând decisiv dezvoltarea măiestriei copilului, în timp ce școala are rolul de a oferi o educație sistematică, continuă și orientată spre succese. Copilul, aflat într-un echilibru constant între familie și școală, beneficiază de sprijin și inspirație pentru a-și atinge potențialul maxim. Rezultatul scontat este obținut și datorită diversității orelor publice, atelierelor, expozițiilor de grup și individuale cu implicarea profesorilor, elevilor și părinților. Cadrele didactice reprezintă pilonii fundamentali ai procesului educațional, având un rol esențial în dezvoltarea talentului și creativității elevilor. 70 de profesori oferă îndrumare atât teoretică, cât și practică în domenii precum muzica, artele plastice și dans, celor 643 de elevi înscriși la școlile de arte, muzică și arte plastice.

Casele de cultură joacă un rol major în viața comunităților, ele pot fi un loc de întâlnire și de socializare, contribuind la consolidarea relațiilor între oameni. Activitățile de grup, cum ar fi ansamblurile folclorice, cercurile de creație sau grupurile de teatru, dans ș.a. pot ajuta la crearea unui sentiment de identitate comună. Adesea, celor din mediul rural le este mai complicat de a ajunge la orașe pentru a beneficia de produs cultural. Prin urmare, casele de cultură sunt vitale pentru a asigura accesul la activități culturale în mod direct în sat. Aceste instituții trebuie să fie accesibile nu doar ca locație, ci și financiar, prin oferirea de activități gratuite sau cu preț simbolic pentru toți, indiferent de statutul lor.

Printre obiectivele principale ale caselor de cultură se numără:

- organizarea și desfășurarea activităților cultural-artistice, educative, turistice, de agrement și alte servicii prioritare pentru comunitate;
- conservarea, protejarea, transmiterea și punerea în valoare a patrimoniului cultural;
- stimularea creativității și talentului;
- identificarea necesităților culturale ale populației;

- promovarea valorilor și autenticității creației artistice contemporane și interpretative din toate genurile: muzică, coregrafie, teatru, arta plastică ș.a.
- revitalizarea și dezvoltarea meseriilor și îndeletnicirilor tradiționale și susținerea celor care le practică;

Pe parcursul anului 2024 sau dotat cu aparataj de lucru, costume, mobilier și alte necesare 19 case de cultură din raion. Bani fiind alocați din bugetele locale dar și finanțare din cadrul unor proiecte.

Din cele 159 formațiuni artistice de amatori în care sunt implicați 2110 membri, 85 de formațiuni, cu 1138 participanți, sunt pentru copii și adolescenți.

Pe parcursul anului 2024 în localitățile raionului s-au organizat 2283 activități dintre care 1360 activități cultural-educaționale și științifice și 923 de agrement. După o perioadă de câțiva ani de scădere a interesului populației față de activitățile culturale, în ultimii ani se înregistrează o creștere a interesului și revenirea la participarea de până la pandemie.

Activitatea culturală în cadrul caselor de cultură este gestionată de 187 specialiști. Din numărul total de specialiști 59 sunt cu studii superioare, 68 dețin studii profesionale tehnice și 60 de specialiști sunt cu studii medii.

Casele de cultură și activitățile organizate la sate pot contribui semnificativ la promovarea valorilor culturale, aducând un aport valoros în conservarea și transmiterea tradițiilor, dar și în educarea noii generații. Este important ca aceste instituții să fie susținute în continuare și adaptate la nevoile comunității locale pentru a asigura accesul constant la cultură pentru toți oamenii.

Bibliotecile publice au misiunea de a reflecta nevoile și așteptările societății, aflate într-o continuă schimbare și, în același timp, de a rămâne fidele principiilor sale fundamentale - promovarea accesului liber la cunoaștere și sprijinirea educației pentru toți, conectarea cetățenilor la informații valoroase, inițiative guvernamentale, servicii și activități ale ONG-urilor locale/internaționale și la mediul de afaceri prin intermediul unui spațiu comunitar vibrant, activ, în cadrul căruia beneficiarii pot dobândi cunoștințe și abilități, învăța lucruri noi și petrece timpul liber cu suportul bibliotecarului instruit.

Pe parcursul anului 2024, bibliotecile au sprijinit procesul de dezvoltare continuă a comunității prin acces universal la informație, educație și resurse digitale. Activitățile desfășurate au oferit membrilor comunității posibilitate de a petrece timpul util și prietenos, și drept rezultat un impact pozitiv asupra utilizatorilor și a societății. Reieșind din tendințele, schimbările sociale și cele informaționale activitatea bibliotecară s-a axat pe următoarele priorități:

- Susținerea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2023”;
- Democratizarea vieții comunităților;
- Implementarea agendei de transformare digitală;

- Dreptul de autor și protecția patrimoniului bibliotecii;
- Promovarea lecturii ca bază pentru cunoaștere și dezvoltare.

Bibliotecile susțin utilizatorii în căutarea cunoașterii și a auto-dezvoltării, folosind tehnologiile avansate și cele mai bune practici educaționale, prin diverse programe, proiecte și evenimente culturale: Proiectul raional *Europa 3D: Documentare. Dialogare. Deducție* (promovarea valorilor europene); Campania raională *Hai cu toții la lectură, să fim o țară cu cultură* (promovarea lecturii); Întâlniri cu scriitorii și prezentări de carte; Proiectul *Lumea începe cu noi: construim prietenii din copilărie*; Programul național de lectură *100 de povești*; Programul *Europa. Investigații de vacanță la Bibliotecă*; Campania Națională de Promovare a Lecturii *Cartea deschisă*; Programul Național Lectura Central, ediția a VII-a.

Bibliotecile din raionul Ungheni au beneficiat de 2 mari loturi de donații. În cadrul Campaniei *Biblioteca de sub Brad*, lansată de Guvern, au fost donate colete cu cărți bibliotecilor publice din Todirești, Rădenii Vechi, Măgurele, Negurenii Vechi, Drujba, Alexeevca, Florești, Hârcești, Bușila, Cetireni. Guvernul României, prin proiectul *Cărți în limba română pentru bibliotecile din Republica Moldova*, a oferit tuturor bibliotecilor publice din raion seturi de cărți atât pe suport de hârtie cât și în format digital (65 seturi de carte, circa 13 500 u.m.). Fondul total de documente la finele anului 2024, constituie 433 655 u.m.

Au fost înregistrați 23723 utilizatori și 327037 de vizite, în mediu au frecventat biblioteca 13-14 ori pe parcursul anului. Numărul de împrumuturi a constituit 518818 documente, per utilizator au fost consultate a 21 de documente.

Comunitatea bibliotecară, 79 de angajați, depune efort pentru a asigura un mediu sigur și binevoitor utilizatorilor în procesul de studiu, cercetare și odihnă. Din numărul total de specialiști 31 sunt cu studii superioare, 36 dețin studii profesional tehnice și 12 specialiști sunt cu studii medii.

Muzeele joacă un rol esențial în conservarea memoriei colective, educarea publicului și promovarea patrimoniului cultural. Dezvoltarea și cercetarea patrimoniului muzeal, promovarea educațional-cognitivă a acestuia, precum și atragerea publicului în activitatea muzeelor, sunt obiectivele celor trei muzee din raion.

Patrimoniul muzeal constituia la finele anului trecut 14970 de piese – bunuri culturale, parte din ele expuse în cadrul expozițiilor temporare sau permanente, 62 pe parcursul anului precedent, organizate de instituțiile muzeale. Acestea au fost vizitate de 9168 persoane.

Starea edificiilor culturale și educaționale este un aspect esențial pentru buna desfășurare a activităților specifice. 62 construcții se află în stare satisfăcătoare, 47 au fost reparate curent pe parcursul anului 2024 iar 30 necesită reparații capitale. Infrastructura culturală necesită o modernizare și ajustare la cerințele culturale ale populației pentru a contribui la dezvoltarea unei vieți culturale bogate în întreaga țară. Modernizarea infrastructurii culturale presupune renovarea

clădirilor existente, dotarea cu echipamente și tehnologii moderne, precum și dezvoltarea de noi facilități culturale, diversificarea serviciilor și îmbunătățirea managementului.

Implicarea populației în susținerea și dezvoltarea culturii este esențială pentru crearea unei comunități culturale active și prospere. Conștientizarea importanței culturii și educației culturale în rândul populației contribuie la cunoașterea și aprecierea diversității culturale, susținerea și promovarea artiștilor și creatorilor locali, încurajează colaborarea și coeziunea în rândul populației.

Șef secție

Vadim Pîslaru